

**ПОЛІТИКА БАГАТОСТОРОННЬОГО СПІВРОБІТНИЦТВА
РЕСПУБЛІКИ ІНДОНЕЗІЯ
В СОЦІОКУЛЬТУРНІЙ І РЕЛІГІЙНІЙ СФЕРАХ**

***Анотація.** Стаття присвячена політиці Індонезії в релігійній і соціокультурній сферах в контексті претензій країни на роль регіонального лідера та глобального гравця. На прикладі участі країни в Організації ісламського співробітництва та Балійському демократичному форумі виокремлюються цілі та ключові напрямки взаємодії Джакарти з іншими країнами.*

***Ключові слова:** іслам, демократизація, права людини, Організація ісламського співробітництва, Балійський демократичний форум, Інститут миру і демократії.*

***Аннотация.** Статья посвящена политике Индонезии в религиозной и социокультурной сферах в контексте претензий страны на роль регионального лидера и глобального игрока. На примере участия страны в Организации исламского сотрудничества и Балийском демократическом форуме выделяются цели и ключевые направления взаимодействия Джакарты с другими странами.*

***Ключевые слова:** ислам, демократизация, права человека, Организация исламского сотрудничества, Балийский демократический форум, Институт мира и демократии.*

¹ Магістр міжнародних відносин Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Науковий керівник – Скороход Ю.С., д.політ.н., проф. кафедри міжнародних організацій та дипломатичної служби Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

***Abstract.** The article is devoted to Indonesia's policy in religious and socio-cultural spheres in the context of the country claims to be a regional leader and a global player. Based on the country's participation in the Organization of Islamic cooperation and the Bali Democracy Forum objectives and key areas of Jakarta's interaction with other countries are distinguished*

***Key words:** Islam, democratization, human rights, Organisation of the Islamic Cooperation, Bali Democracy Forum Institute for Democracy and Peace.*

У зв'язку з переоцінкою ролі Індонезії як рушійної сили АСЕАН та доцільності прийняття даного вектору в якості пріоритетного, починаючи з 1998 р., керівництвом країни були здійснені спроби виробити альтернативні підходи до реалізації своєї зовнішньої політики. Вирішальним фактором, що сприяв цьому, стало пропагування Індонезією своєї нової ідентичності, а саме демократичного характеру її політичного режиму, що насамперед передбачало повагу та захист прав її громадян. Окрім цього, беручи до уваги те, що у країні близько 87% жителів сповідують іслам, 6-ий президент Індонезії Сусіло Юдойоно націлив зовнішньополітичний курс на розширення геополітичного охоплення індонезійської дипломатії, підвищення ролі Індонезії у міжнародних справах як демократичної країни з найбільшим у світі мусульманським населенням, а також продовжив роботу зі зміцнення статусу Індонезії як посередника у вирішенні міжнародних конфліктів та ініціатора міжрелігійного діалогу [1, с. 18].

У цьому сенсі мета запропонованого дослідження полягає у з'ясуванні автором цілей політики Індонезії у соціокультурній та релігійній сферах шляхом використання нею таких майданчиків багатосторонньої дипломатії, як Організація ісламського співробітництва і Балійський демократичний форум. Для цього нами будуть розглянуті: 1) передумови актуалізації в зовнішній політиці Індонезії питань, пов'язаних з демократизацією та трансформацією ісламської ідеології; 2) особливості процесу формування нового більш позитивного іміджу Індонезії у світі; 3) участь та ініціативи

Індонезії в рамках Організації ісламського співробітництва та Балійського демократичного форуму.

Наразі поглибленому вивченню напрямів і механізмів реалізації багатосторонньої дипломатії Індонезії в цілому і її політиці в релігійній і соціокультурній сферах зокрема приділяється недостатньо уваги з боку академічних кіл, що є особливо актуальним для вітчизняної політологічної думки. Що стосується українських дослідників, які займаються проблемами зовнішньої політики Індонезії, то їх науковий доробок досить обмежений і стосується переважно зовнішньої політики Індонезії ХХ ст. Більшою мірою особливості багатосторонньої дипломатії Джакарти на даних напрямках висвітлюються у працях російських (Гусев М. [1; 2], Коткіна О. [3]), західних (Евері Пул [14], Майкл Халанс [11], Каротерс Томас [8], Кур'є К. [9]) та власне індонезійських дослідників (Деві Фортуна Анвар [10], Арьянта Нуграха [7], Первіта Агунг [13]).

З початком періоду реформації в Індонезії особи, відповідальні за формування зовнішньої політики, активно відстоювали тезу, що їх країна є прикладом того, як релігія, демократія та модернізація можуть йти пліч-о-пліч [11]. У 2009 р. держсекретар США Хіларі Клінтон підтримала це твердження, зазначивши, що «якщо ви хочете побачити, як іслам, демократія, сучасність та права жінок можуть співіснувати, їдьте до Індонезії». Схожі висловлювання були зроблені канцлером ФРН Ангелою Меркель та прем'єр-міністром Великобританії Девідом Кемероном під час їх візиту до країни у 2012 р. Іслам в Індонезії часто вважають поміркованим, що дозволяє керівництву країни робити на цьому акцент, позиціонуючи себе в якості моста між ісламським та неісламським світом. Президент С.Юдойоно досить чітко продемонстрував це у 2010 р., коли сказав, що «як член ОІС ми можемо виражати справжню ідентичність ісламу, який є поміркованим, толерантним та сучасним. Також ми можемо конструктивним шляхом заповнити прірву між ісламом та західним світом» [2].

Успішне виконання Індонезією цієї ролі залежить від довіри до неї з боку західного і мусульманського світу. Джакарта повинна реалізувати свою риторику толерантності для того, аби сприйматись в ролі надійного партнера західними країнами. Незважаючи на те, що правляча еліта неодноразово наголошувала на своєму баченні ісламу як релігії миру, в останні два десятиліття радикальні угруповання отримали більше можливостей для участі в публічних обговореннях. Наслідком демократизації стало посилення інтеграції політичного ісламу в ідентичність країни і консолідація цих угруповань. Однак тут країна зіштовхується з небезпекою того, як більш релігійне суспільство може стати більш радикальним, про що свідчать терористичні акти, здійснені ісламістськими групами в минулому, найвідоміший з яких відбувся у 2002 р. на Балі і забрав життя 202 осіб. Індонезійський уряд відповів на це тотальною і здебільшого ефективною антитерористичною кампанією. Тим менше, в той час, як колишні ієрархічні групи Jemaah Islamiyah та мережа Noordin Top's були значною мірою ліквідовані, виникли більш децентралізовані мережі, а тому ця проблема досі залишається актуальною [14, с.6].

Роль Індонезії як посередника залежить не лише від її сприйняття на Заході, а й від авторитету, який вона має серед мусульманських держав. Він є досить обмеженим, оскільки мусульмани всього світу вважають серцем ісламу Близький Схід, а не Індонезію. Крім того, ключовими центрами, які визначають дебати між ісламом та Заходом, є Сирія та Афганістан, а події в Індонезії не викликають таких емоцій у світової мусульманської спільноти. Окрім того, є внутрішні обмеження, які не дають можливості Індонезії активно грати роль моста між цивілізаціями. Це вже згадана неоднозначність сприйняття релігії, коли радикальні рухи чинять тиск на позиції країни в міжнародних питаннях [1].

Дилема Індонезії полягає у її самоідентифікації ні як теократичною, ні як секулярною державою, що зумовлює складне поєднання ісламу та демократії у зовнішній політиці. З одного боку, уряд країни не може

проводити ісламський курс на міжнародній арені, оскільки в основі зовнішньої політики Індонезії традиційно лежать світські принципи. З іншого – він не може ігнорувати мусульманську більшість населення, яка вимагає солідарності зі своїми одновірцями в інших країнах. Тому такі складні для ісламського світу питання, як ізраїльсько-палестинський конфлікт, війни в Іраку і Афганістані та ядерна програма Ірану змушують Джакарту проявляти стриманість та обережність [5].

З підвищенням активності Індонезії на міжнародній арені в останні роки актуалізувалось питання про обґрунтованість її претензій на роль глобального гравця в мусульманському світі. Однак, тут слід зазначити, що розуміння ісламу в Індонезії занадто відрізняється від того, яким воно є або принаймні було нещодавно в арабських країнах. Незважаючи на це, перебування при владі С. Юдойоно ознаменувало собою приділення більшої уваги ісламському світу та намагання підвищити свою роль і важливість в процесах, які в ньому відбуваються. В контексті цього постає питання про те, чи здатна Індонезія, будучи найбільшою мусульманською державою, політичний устрій якої заснований на демократичних принципах, позитивним чином впливати на міжнародну ситуацію і насамперед на ісламський світ. Більш того, розгорнулася полеміка стосовно того, чи може Індонезія бути підтвердженням того, іслам може існувати паралельно з демократією і стати переконливим прикладом для наслідування з боку інших, більш консервативних, мусульманських держав. Цілком ймовірним було те, що Індонезія очікувала від західних держав підтримки своїх претензій на роль глобального гравця та моста між ними та ісламськими країнами, що дозволило б їй вибудувати нову систему взаємовідносин з останніми [14, с.8].

Як відзначають іноземні дослідники, сьогодні Індонезія поряд з Туреччиною демонструє світовій спільноті успішний приклад побудови демократії у країні з переважаючим мусульманським населенням. Враховуючи специфіку арабського світу, звертається увага на те, що перехід Індонезії до демократичних принципів не був легким, про свідчать общинні

суперечки, спалахи виступів представників радикального ісламу, які намагались встановити теократичний режим в країні, спроби військових повернутись до влади та ін. В якості досягнень індонезійського суспільства наводиться той факт, що з 1998 р. в країні вже тричі проводились прямі вільні вибори і відбулось вдосконалення інституту парламентаризму [14, с.6].

У контексті цього варто говорити про принципово нові моменти, які мають місце в суспільно-політичному житті ісламського світу. Вони безпосередньо пов'язані з пошуком виходу з ситуації, в якій опинилась всесвітня умма під впливом консервативного ісламу і як його продовження радикального ісламу. Той факт, що Індонезія, яка знаходиться на периферії світу, розглядається як приклад для наслідування, свідчить про початок процесу зміни пріоритетів у тлумаченні віри та відходу від консервативних її форм до більш плюралістичних. Роль поміркованого ісламу здобуває у світі та в країні нового змісту, а носіями нової ідеології є насамперед релігійні організації «Нахдатул Улама» і «Мухаммадія», які зацікавлені у підвищенні свого статусу для отримання можливості формувати зовнішньополітичний порядок денний Індонезії відповідно до своїх інтересів [9].

Індонезія пропонує країнам Близького Сходу і Північної Африки перейняти її досвід мирного переходу до демократії та проведення реформ. Колишній голова мусульманської організації «Нахдатул Улама» Музаді заявив, що для них буде корисним дослідити як Індонезія крок за кроком розвивала свою ідентичність і підвищувала ефективність уряду, проводила вільні, справедливі і демократичні вибори. Дотримання прав людини стало потужним засобом в арсеналі Індонезії на міжнародній арені. Зокрема, країна різко виступила проти страти в Саудівській Аравії індонезійської громадянки у червні 2012 р., засудивши безправне жакливе становище своїх громадян в цій країні. Захист прав людини сьогодні є важливим фактором в боротьбі за вплив і розстановку сил в ісламському світі і як абсолютно нове явище воно вимагає нових підходів, в чому і демонструє свій успіх Індонезія [10, с.44].

24-31 січня 2012 р. в м. Палембанг в Індонезії пройшла 7-а сесія Парламентського союзу Організації ісламського співробітництва (ПСОІС) під назвою «ПСОІС як інструмент для зміцнення демократії, всезагального процвітання, справедливості і миру в усьому світі». Спікер індонезійського парламенту Марзукі Алі відзначив, що така постановка питання відображає прагнення Індонезії змінити уявлення про іслам як про жорстоку авторитарну релігійно-політичну доктрину. Захід був присвячений питанням розвитку і дотримання прав людини в ісламському світі. У прийнятій резолюції містились загальні заклики до всесвітньої умми засудити дії Ізраїлю стосовно Палестини, стабілізувати ситуацію на Близькому Сході і покращити становище жінок в ісламському світі. Даний документ відобразив наміри сторін вирішувати конфлікти, що виникають, демократичним шляхом, що дозволяє вважати 7-у сесію ПСОІС важливою віхою у становленні нового світового порядку [2].

Січнева сесія ПСОІС є безпрецедентною, оскільки в такому масштабі нічого подібного серед мусульман раніше ніколи не проводилось. Вже першого дня, 24 січня, для участі у конференції зареєструвались представники 37 країн з 51, які загалом були представлені, серед яких можна згадати Саудівську Аравію, Туреччину, Пакистан, Іран, Ірак, Афганістан, Малайзію. Тобто важливі центри ісламської цивілізації були присутні у повному складі. Не випадково місцем проведення конференції було обрано Індонезію, оскільки вона все активніше позиціонує себе в якості носія передових, сучасних підходів до побудови ісламського суспільства як на державному, так і на глобальному рівні, зокрема, переймання тих цінностей, які до недавнього часу були властиві швидше західному суспільству. В рамках 7-ої сесії була навіть проведена перша конференція мусульманок-парламентарів, на якій жінки обговорили такі проблеми, як участь мусульманок в політичному житті їх країн, рівність статей, освіта для дітей, захист прав палестинських жінок і дітей [12].

Після завершення заходу президент Сусіло Юдойоно на зустрічі з послами дружніх країн та міжнародних організацій озвучив нову зовнішньополітичну доктрину Індонезії. Її суть полягає у збереженні балансу між активним співробітництвом зі всіма державами і жорстким дотриманням інтересів власної країни. При цьому для Індонезії життєво необхідним стає переконання світової спільноти у демократичній сутності ісламського віровчення, що змушує керівництво в обережній формі закликати ісламські держави наблизитись до загальнолюдських цінностей [7, с.29].

Це стало ключовим пунктом програми дій, яку виклав президент Юдойоно в промові, присвяченій дню народження Пророка Мухаммеда: «Я закликаю мусульман країни бути мудрими у подоланні суперечностей. Ми повинні поважати права співгромадян незалежно від їх раси, релігій чи етнічної приналежності». Також він зазначив, що індонезійський народ повинен продемонструвати свої найкращі моральні якості, щоб усунути протиріччя, викликані груповим егоїзмом. Незважаючи на дещо популістський характер цих висловлювань, вони являють собою принципово новий підхід до вирішення проблем, які стоять перед мусульманським суспільством і абсолютно нові прийоми ісламської політичної риторики, розраховані на певну аудиторію і певний результат. Можна припустити, що в умовах ідеологічних розбіжностей, присутніх у світовому ісламі, така риторика може виявитись найбільш затребуваною, що було вже частково зроблено до початку революційних подій в країнах Близького Сходу, які традиційно вважаються еталоном ісламської політики [7, с. 28].

Після 7-ї сесії Парламентського союзу Організації ісламського співробітництва в Джакарті 20-35 лютого 2012 р. відбулась перша зустріч ісламського аналога Ради ООН з прав людини. Рішення про заснування подібної структури було прийняте 30 червня 2011 р. на 38-ій сесії наради міністрів закордонних справ ОІС в Астані. Тоді був прийнятий статус нового органу, який отримав назву Незалежна постійна комісія з прав людини (НПКПЛ). В першій сесії взяли участь представники 18 країн-учасниць ОІС,

6 з яких представляли арабські країни, 6 – Азію і 6 – Африку, а також незалежні експерти і спостерігачі. Цікаво те, що майже чверть делегатів склали жінки, які представляли Індонезію, Малайзію, Афганістан і Судан [3].

Перші зустрічі НПКПЛ пройшли під головуванням генерального секретаря ОІС Екмеледдина Ісханоглу, але в ході заходу делегати обрали власного голову нового органу на наступні 2 роки, яким стала індонезійка Сіті Рухайні Джухаятин. Спочатку парламентарі зосередились на вирішенні організаційних питань та обговорення процедурних правил, але окрім цього розглянули ситуацію в Палестині (було також постановлено, що палестино-ізраїльський конфлікт повинен стати постійним пунктом порядку денного НПКПЛ), Сирії та спалення Корану в Афганістані. Індонезія запропонувала одну з урядових будівель Джакарти в якості штаб-квартири організації, іншими претендентами на цю роль виступили Саудівська Аравія та Іран [3].

Можна сказати, що дана подія має значення як для самої Індонезії, так і для всієї світової співтовариства. З одного боку, створення аналога одного з органів ООН в рамках ОІС відображає прагнення мусульманської спільноти до конструктивної роботи з неісламським світом. У зв'язку з цим всесвітня умма змушена виробляти особливий комплекс моральних установок, який би не суперечив ні ісламу, ні сучасним демократичним цінностям Заходу. Одним з варіантів специфічного ісламського бачення таких ідеалів став меморандум НПКПЛ, який був підготовлений членами різних індонезійських неурядових організацій і державних університетів. Вироблені вимоги стосуються п'яти аспектів суспільного життя:

- 1) охорона прав жінок і дітей;
- 2) свобода слова, вільний доступ до інформації, впровадження принципів політичного плюралізму і багатопартійності. В самій Індонезії зареєстровано більше 70 політичних партій, проводяться вибори президента, пресі надана певна свобода;
- 3) якомога швидше мирне вирішення палестино-ізраїльського конфлікту. Індонезія традиційно і послідовно підтримувала палестинський

народ в його прагненні до національної незалежності. В країні відсутні дипломатичні зв'язки з Ізраїлем і, як зазначив у 2011 р. міністр закордонних справ Індонезії Марті Наталегава, їх встановлення буде можливим лише після визнання на міжнародному рівні незалежної палестинської держави.

4) захист прав мігрантів та членів їх сімей. Ця пропозиція співзвучна з відповідною декларацією АСЕАН, підписаною її членами у 2007 р. в м.Чебу (Філіппіни);

5) зміцнення міжконфесійного діалогу [7, с. 30].

Всі рекомендації меморандуму Індонезія в тому чи іншому вигляді уже виконала. Голова ОІС підкреслив, що проведення першої сесії НПКПЛ в Індонезії підтвердило імідж цієї держави як твердого оплоту демократії і прав людини і обумовило собою її повернення після деякої перерви в ряди лідерів не західного світу як держави-ініціатора Руху неприєднання та засновниці АСЕАН. Сусіло Юдойоно, у свою чергу, відзначив, що розвиток ОІС пішов шляхом, пройденим раніше такою міжнародною регіональною організацією як АСЕАН. Міжурядовий комітет з прав людини країн-членів АСЕАН був створений у жовтні 2009 р. і характерним є те, що прийняття декларації цього органу також відбулось під головуванням Індонезії у квітні 2011 р. Зважаючи на це, можна сказати, що Індонезія насправді може претендувати на роль лідера, оскільки ця країна на власному досвіді випробувала переваги і недоліки не однієї моделі розвитку. Якщо додати до цього її величезну територію і значні запаси людських та природних ресурсів, то перебування Індонезії в числі претендентів на керівну роль у майбутній світовій політиці є досить виправданим [13, с.172].

Окрім значимості для індонезійського суспільства, заснування комісії з прав людини в рамках ОІС є досить важливим для всієї мусульманської спільноти. Варто згадати, що після закінчення «холодної війни» деякі західні дослідники висловили думку про закінчення боротьби за гегемонію і остаточне утвердження західної цивілізації. Тим не менше, визнання західних цінностей в якості універсальних і обрання капіталістичного шляху

розвитку як найбільш економічно виправданого призвело навпаки до усвідомлення неможливості застосування єдиної моделі розвитку для всіх культур. Через це східні суспільства все менше сьогодні ідентифікують себе з Заходом і все більш актуальним стає термін «цивілізація». Можна сказати, що на сьогодні існуючі цивілізації змушені розвиватись під ідеологічним та економічним лідерством Заходу, що зумовило факт відсутності їх чіткої структури, а саме очевидного лідера, що характерно для ісламської, африканської та латиноамериканської цивілізацій. Тому нові наднаціональні об'єднання формуються шляхом створення структур, які дублюють всі існуючі всесвітні моделі, в першу чергу ООН. Створення Незалежної постійної комісії з прав людини ОІС та Міжурядової комісії з прав людини АСЕАН є двома такими прикладами [3].

Один з експертів НПКПЛ Ібрахіма Салама відзначив, що однією з цілей нового органу повинно стати утвердження і реклама ідеї, що ісламські цінності не суперечать загальнолюдським. Він підкреслив роль новоствореної комісії як прототипу дослідницького центру, який має займатись вивченням становища в різних ісламських країнах на відповідність ідеалам демократичного суспільства. Цілком ймовірним є те, що ті фактори, які, як вважається, завадять Індонезії взяти на себе роль лідера ісламської умми, зокрема, м'якість мусульманського віровчення та далеке від центрів традиційного ісламу географічне положення, насправді виявляться суттєвими перевагами країни в новій політичній ситуації [1].

Аналізуючи багатосторонню дипломатію Індонезії у сфері прав людини, слід зазначити, що з початком реформаційного періоду в 1999 р. Індонезія зазнала глибоких змін в інституційній структурі в порівнянні з режимом Сухарто. Наступні індонезійські уряди використовували поняття «демократія» як елемент своєї публічній дипломатії та зовнішньої політики, що дуже показово, враховуючи той факт, що в 1990-ті рр., Індонезія була одним з прихильників «азійських цінностей» і стверджувала, що західні погляди на права людини, в тому числі і політичні, суперечать тому, що було

загальноприйнятим в Азії. Сьогодні демократія сприймається не лише як національна цінність, але і як та, яка має універсальне значення. За даними Freedom House, Індонезія є єдиною державою-членом АСЕАН, яка вільна з точки зору політичних і громадянських свобод [10, с. 42].

З 2002 року Індонезія приступила до реалізації проекту з просування демократичних цінностей в інших країнах АСЕАН, представивши у квітні пропозицію зі створення політичної та безпекової спільноти АСЕАН. Незважаючи на сильний опір, ця пропозиція була схвалена на саміті АСЕАН в жовтні 2003 року, який був першим кроком до внесення на порядок денний АСЕАН таких питань, як демократія, загальні і політичні права людини [9, с.7]. Незважаючи на те, що в АСЕАН існує угода про дотримання демократичних принципів, реалізувати її на практиці виявилось набагато складнішим. Деякі країни вважали, що Індонезія відіграє панівну роль в організації і нав'язує свою волю іншим державам-членам, тому хоча традиційне розуміння суверенітету і невтручання у внутрішні справи залишалось наріжним каменем діяльності АСЕАН, опір просуванню Джакартою демократії як основної цінності для Азії тривав. Статут АСЕАН 2007 року виявився неперспективним у справі просування демократії та політичних прав, що збільшило відчуття того, що акцент ставиться на економічний розвиток, завдаючи таким чином шкоди політичному розвитку [8, с.13].

Це вплинуло на рішення уряду Індонезії створити у 2008 р. міждержавний Балійський демократичний форум, відкритий для всіх країн Азійсько-Тихоокеанського регіону. Неазійські країни можуть подавати заявки на отримання статусу спостерігача. Це слід розглядати як важливий внесок у глобальне управління та заклик до більш збалансованого підходу до розвитку, оскільки з моменту свого створення форум був розширений за рахунок включення більш, ніж 50 країн. На відміну Азійсько-Тихоокеанського демократичного партнерства Джорджа Буша у БДФ можуть брати участь як

демократичні, так і недемократичні країни, що є очевидною перевагою останнього [11, с.2].

Іншою відмінністю є те, що замість просування демократії, що характерно для американського підходу, БДФ дає можливість учасникам не лише обмінюватися досвідом і переймати один у одного передові практики і демократичні невдачі. Також він намагається вибудувати співпрацю у сфері прав людини і верховенства закону, сприяючи миру і безпеці в Азії. БДФ сприяє різноманітності і демократії, а також є стартовим майданчиком для просування прав людини. Однією із сильних сторін форуму є те, що він включає всіх учасників для обговорення важливих питань, наприклад, уряди країн, НУО, ЗМІ та Human Rights Watch. Що стосується перспектив розвитку БДФ, то помітним є рух у напрямку роботи над створенням плюралістичного суспільства, в тому числі над зміцненням «громадянського суспільства» [12].

Через відсутність жорсткої сили Індонезія також використовувала БДФ як інструмент для нарощування м'якої сили і проектування свого нового іміджу в регіоні і світі в цілому. Як країна з мусульманською більшістю Індонезія займає унікальну нішу, яка стимулює публічну дипломатію, пов'язуючи іслам, демократію і сучасність один з одним. Незважаючи на свої недоліки у сфері демократії, Індонезія сьогодні в змозі довести, що демократія і іслам доповнюють один одного, що являє собою цінний актив в її зовнішній політиці, особливо після подій 9 вересня 2001 р. Проте, не слід забувати про те, що внутрішні питання впливають на якість публічної дипломатії, тому зі збільшенням кількості випадків порушень прав людини і навіть терористичних актів всередині країни Індонезія може втратити довіру до неї, якщо не зможе належним чином реагувати на ці загрози [6, с. 20].

Поряд з Балійським демократичним форумом індонезійський уряд також створив Інститут миру і демократії. За допомогою організації різних навчальних програм і семінарів він намагається підтримувати мережу країн та інших суб'єктів, як представники громадянського суспільства та НУО, які хочуть співпрацювати з Індонезією з питань демократії [6, с.14]. Найбільш

яскравими прикладами цього співробітництва протягом останніх кількох років можна вважати діалоги Індонезія-Єгипет та Індонезія-М'янма. Інститут миру і демократії також залучає різні організації, щоб вони могли дізнатися, як Індонезія поєднує демократію та іслам, або як країни можуть підтримувати зусилля з розширення прав і можливостей жінок. Маючи досвід переходу від авторитарного режиму до демократії, Індонезія може поділитися своїми думками про можливий шлях політичного розвитку, наприклад, у тому, що стосується внесення змін до конституції для надання державі більш демократичного характеру та трансформації армії у нейтральний інститут. Зокрема, Індонезія може стати прикладом для тих країн, які побоюються демократичних реформ, як і у випадку М'янми, якій Джакарта може допомогти активізувати процес змін [11, с.3].

Таким чином, підсумовуючи все вище зазначене, можемо дійти висновку, що незважаючи на наявні внутрішні проблеми та нові тенденції у світовому масштабі, Індонезія визначає одним із своїм пріоритетів здійснення соціокультурної і релігійної дипломатії у багатосторонніх форматах співробітництва. Реалізована країною в рамках Організації ісламського співробітництва, Балійського демократичного форуму та Інституту миру і демократії, вона покликана виконувати наступні цілі:

- 1) просувати ідею поміркованого і толерантного ісламу, який не суперечить демократичним цінностям, і слугувати таким чином прикладом для інших, більш консервативних мусульманських держав;
- 2) позиціонувати Індонезію в якості глобального гравця, посилюючи участь у процесах, що відбуваються в ісламському світі;
- 3) використовувати дані формати співробітництва як інструмент для нарощування м'якої сили і проектування свого нового іміджу в регіоні і світі;
- 4) забезпечити виконання Індонезією ролі моста між західним світом та мусульманською спільнотою;
- 5) вирішувати такі питання, як свобода слова, верховенство права, впровадження принципів політичного плюралізму і багатопартійності,

вільний доступ до інформації, участь мусульманок в політичному житті їх країн, гендерна рівність, забезпечення дітей освітою, захист прав палестинських жінок і дітей, мігрантів та членів їх сімей;

б) здійснювати головування в Незалежній постійній комісії з прав людини ОІС, поставивши постійним пунктом порядку денного палестино-ізраїльський конфлікт та ситуацію в Сирії;

7) заохочувати проведення міжнародних заходів з метою налагодження міжконфесійного та міжкультурного діалогу.

Список використаних джерел і літератури:

1. Гусев М. Ислам Индонезии. Внешнеполитический курс страны как фактор внутриконфессиональных противоречий / Михаил Гусев [Електронний ресурс] // Журнал «Минарет». – № 3-4 (29-30). – 29/11/2010. – Режим доступу: http://www.idmedina.ru/books/history_culture/?3533
2. Гусев М. «Ислам с человеческим лицом»: индонезийский вариант / Михаил Гусев [Електронний ресурс] // Журнал «Новое Восточное Обозрение». – 30.02.2012. – Режим доступу: <http://www.ru.journal-neo.com/node/118953>
3. Коткина О.А. Учреждение аналога совета по правам человека для исламского мира / О.А. Коткина [Електронний ресурс] // Институт Ближнего Востока. – 07.03.2012. – Режим доступу: <http://www.iimes.ru/rus/stat/2012/07-03-12a.htm>
4. Хохлова Н.И. Внешняя политика Индонезии в период «Реформации» после 1998 г. : автореф. дисс. на соискание учен. степени канд. истор. наук: спец. 07.00.15. – История международных отношений и внешней политики. – М., 2013. – 25 с.
5. Agussalim Dafri. New trends in Indonesia's foreign policy orientation and practices: from regional to global oriented // ANDA Discussion Paper. – August, 2011. – 19 p.

6. Amitav Acharya. Indonesia Matters: Asia's Emerging Democratic Power. – Singapore, 2014. – 135 p.
7. Aryanta Nugraha. Moderate Islam as New Identity in Indonesian Foreign Policy: Between Global Role Aspiration and Co-Religious Solidarity // JICSA. – Vol. 01. – No. 01. – June, 2012. – P. 13-34.
8. Carothers Thomas, Youngs Richard. Looking for Help. Will Rising Democracies Become International Democracy Supporters? // Democracy and Rule of Law // The Carnegie Papers. – July, 2011. – 42 p.
9. Currie Kelley. Mirage or Reality? Asia's Emerging Human Rights and Democracy Architecture // Project 2049 Institute. – December, 2010. – 59 p.
10. Dewi Fortuna Anwar. Foreign Policy, Islam and Democracy in Indonesia // Journal of Indonesian Social Sciences and Humanities. – Vol. 3. – 2010. – P. 37-54.
11. Michael Halans, Danitsja Nassy. Indonesia's Rise and Democracy Promotion in Asia: The Bali Democracy Forum and Beyond // Expert Seminar Report // Netherlands Institute of International Affairs. – The Hague, 28 October 2013. – 10 p.
12. Opening Statement by Dr. Susilo Bambang Yudhoyono, President RI, in Bali Democracy Forum VII [Электронный ресурс]. – Bali, 10-11 October 2014. – Режим доступа: <http://setkab.go.id/opening-statement-by-dr-susilo-bambang-yudhoyono-president-ri-in-bali-democracy-forum-vii-bali-indonesia-10-11-october-2014-10-10/>
13. Perwita Agung. Indonesia and the Muslim World. Islam and Secularism in the Foreign Policy of Soeharto and Beyond. – Copenhagen: Nordic Institute of Asian Studies, 2007. – 239 p.
14. Poole Avery. A “democratic” process? Change and continuity in foreign policymaking in Indonesia. Prepared for Australian Political Studies Association (APSA) Annual Conference 2013. – September, 2013. – 11 p.